

Nemes Vilmos

(Zlató, 1894. 06. 27. – Eger, 1986. 02. 28.)

Összeállította: Kreiszer Károly

Bányamérnök, üzemvezető, igazgató. Mérnöki tanulmányait Selmecebányai Bányászati Főiskolán valamint Sopronban a Bányamérnöki és Erdőmérnöki Főiskola bányamérnöki osztályán végezte. A magyar bauxitbányászat kiemelkedő személyisége. Elsősorban a bauxit-előfordulások felmérésében, térképezésében szerzett gyakorlatot. Tapasztalatait több bauxit terület (Gánt, Sümeg, Kincsesbánya, Óbarok-Vázsonypusztá) előkészítésére, termelésbe állítására hasznosította. 1952-től 1959-ig, a Nehézipari Minisztérium Színesfémipari Főosztályának főmérnökeként az egész magyar bauxitbányászat munkáját irányította.

1894. június 27-én született a Nógrád megyei Zlatón. Elemi iskoláit szülőhelyén, a gimnáziumot Losoncon végezte. 1913-ban iratkozott be Selmecebányai Bányászati Főiskolára. Az I. világháború miatt tanulmányai megszakítására kényszerült, mert 1915-ben a XVI. honvéd gyalogezredbe Besztercebányára hívták be, ahonnan az orosz frontra került, fogságba esett így stúdiumait csak 1920-ban tudta folytatni, de már Sopronban. Tanulmányait 1923-ban a Bányamérnöki és Erdőmérnöki Főiskola bányamérnöki osztályán fejezte be és 1923-ban szerzett bányamérnöki oklevelet.

Kutatófúrás kézi fúróberendezéssel

Az első munkahelye a Nagybátony-Újlaki Szénbánya, amelynek szorospataki bányaüzemében szolgált beosztott bányamérnök-ként 1923. és 1925. között. 1925 májusában az RT akkori vezérigazgatója Bortnyák István a gánti bauxitterület gyorsított felmérését, térképezését, az első szakemberek kiválasztását, az első üzemvezetőség megszervezését bízta a fiatal bányamérnökre, mely olyan jól sikerült, hogy 1925. június 1-jével hivatalosan is Gántra került, és így ő lett a Fejér megyei bauxitbányászat első üzemvezetője. Az üzemvezetőség ideiglenesen a gánti kocsmaépület udvari szobájában rendezkedett be, központja és találkozó helye lett a területen kutatást végzőknek, mérnököknek, geológusoknak. Olyan szakemberek fordultak meg és dolgoztak itt, mint Balás Jenő a magyar bauxitkutatás nemzetközi szaktekintélye. (Az első iroda helyét napjainkban emléktábla őrzi.)

A kitermelés megindítása után a bauxit szállítását Lukács Lipót cége által épített Gánt-Bodajk-i 15,6 km hosszú, 760 mm nyomtávú, gőzüzemű vasútvonal 1926. október 20-i üzembe helyezésével valósították meg. Ez az időpont lett a Fejér megyei bauxitbányászat kezdete.

Nemes Vilmos tevékenységét a sokrétű mérnöki munka jellemezte:

- a vasúti szárnyvonalak továbbépítésének irányítása a gánti bányaüzemek (Meleges I, Hosszúharasztos) területén
- a halimbai bauxit-előfordulás területének felmérése az újabb kutatások megindításához

- a gánti bányüzemek, a vasútüzem, a lakótelep vízellátásának megoldása külön 150 cm átmérőjű, 20m mélységű vízaknával,
- a harasztosi bányüzem letakarításának teljes gépesítettég-kifejlesztése.

1936-ban a Gánti Bauxitbánya igazgatójává nevezték ki. Ebben a beosztásában nagy szerepe volt a bányatelep szociális, kulturális fejlesztésében. Szakmai területen a sümegi bauxit előfordulás megkutatása és termelésre előkészítése és ezt követő megindítása fűződik nevéhez.

Szakmaiságának és sokoldalúságának köszönhetően 1941. április 1-én az Iszkaszentgyörgyi Bauxitbánya első igazgatójává nevezték ki. Ebben a munkájában Kasnyik János, Altai Ottó, Bede József bányamérnökök segítettek, a

termelés-előkészítése, külfejtések és mélyműveléses bányák vonatkozásában. Az irányításával kezdődött meg az Óbarok-Vázsonypusztai kutatás és termelés előkészítés. Az 1944-es frontvonal közeledésekor jelentős szerepet töltött be a németek által leszerelésre elrendelt bányagépek, berendezések elrejtésében, megmentésében.

A II. világháború befejezése követően ismét Nagybátonyba került vissza. Nevéhez fűződik a szorospataki bányüzem újlagos termelésbe állítása, a biztonságos termelés feltételeinek megteremtése, a termelés megkészszerzése. 1951-től visszahívják a bauxitbányászatba és Bakonyi Bauxitbánya szőci üzemének lesz főmérnöke. 1952-től a Nehézipari Minisztérium Színesfémipari Főosztályának főmérnökeként irányította már az egész magyar bauxitbányászat munkáját, egészen az 1959-ben bekövetkezett nyugdíjazásáig.

Az állam számtalan kitüntetéssel ismerte el szakmai munkásságát. 1949-ben Kiváló Mérnök kitüntetést kapott. Tulajdonosa lett a Magyar Népköztársasági Érdemrend ezüst (1951) és arany (1952) fokozatának. 1955-ben kapta meg a Munka Érdemrendet, 1956-ban lett a Bányászat Kiváló Dolgozója. 1959-ben tüntették ki a Szocialista Munkáért Érdemrenddel, 1979-ben pedig Kiváló Munkáért kitüntetésben részesült.

Az Országos Magyar Bányászat és Kohászati Egyesületnek 1923-tól tagja volt. Egyesületi kitüntetésben két ízben részesült. 1973-ban „Sóltz Vilmos”, 1979-ben pedig „Zorkóczy Sámuel” Emlékérmeket kapott. Nyugdíjas éve alatt, mint a bauxitbányászat krónikása is jelentőset alkotott a magyar bauxit bányászat történetének megírásával, valamint egyik szerzője volt a „Bauxitbányászat Fejér megyében 1926-1976. között” című monográfiának.

A hazai bauxitbányászat megteremtésének és kifejlesztésének érdemleges vezetője, gyémánt-okleveles bányamérnök hosszú tevékeny élet után 92 éves korában hunyt el 1986. február 28.-án. Egerben temették el 1986. március 20.-án.

Forrás:

Tóth István: Nemes Vilmos. Magyar Alumíniumipari Múzeum, Múzeumi Füzetek.

Magyar Alumíniumipari Múzeum: Kéziratok

Kovács-Nemes -Őrsi: Bauxitbányászat Fejér megyében 1926-1976.